

Zneužití dominantního postavení na trhu státním monopolem v judikatuře SDEU

MARTIN LYČKA

Právo hospodářské soutěže je společně s právem volných pohybů základním stavebním kamenem jednotného unijního trhu. Zatímco právo volných pohybů odstraňuje z cesty překážky vytvořené legislativou či jinou formou rozhodnutí členských států, tj. právem veřejným, ochrana hospodářské soutěže má za úkol zajistit, že volnému pohybu v rámci EU nebudou bránit v rozvoji dohody mezi podniky majícími jisté postavení na daném trhu či konání podniků, které jsou na daném trhu v postavení dominantním. Ovšem toto rozdělení by bylo příliš černobílé. Volné pohyby jako takové může totiž omezit i konání jednotlivců a naopak členské státy mohou zásadním způsobem zasahovat do hospodářské soutěže, ať už jako regulační daného trhu či jako tržní hráči, tj. ve své kapacitě *iure gestionis*.

Ochrana jednotného trhu

Soudní dvůr Evropské unie uznal ve svých rozhodnutích *Komise proti Francii (Francouzští farmáři)*¹ či *Schmidberger*,² že konání jednotlivců, ačkoli v obou případech pod státním dozorem, může dosáhnout statusu překážky volného pohybu zboží. V případě *Francouzských farmářů* šlo o to, že francouzská vláda vůbec nezasáhla proti protestům místních producentů zemědělských výrobků, kteří vytrvale bránili dovozu a tranzitu zboží z jiných členských států. Případ *Schmidberger* se pak týká aktivit jednoho rakouského ekologického hnutí, které na protest proti vedení těžké kamionové dopravy přes rakouské území zablokovalo tunel v Brennerském průsmyku – Soudní dvůr ovšem v tomto případě rozhodl, že se jednalo o oprávněnou a povolenou demonstraci, která způsobila přiměřený zásah do práva dopravců na volný pohyb jejich zboží a jako taková byla ospravedlnitelná. Tato dvě rozhodnutí poukazují na skutečnost, že ochrana volného pohybu jde a musí jít dál než je pouhá revize národních zákonných a podzákonných předpisů předepisujících například povolený obsah alkoholu v nápojích či stanovujících povinné označení výrobků. Podobně jako v mezinárodním právu veřejném jsou členské státy povinny zajistit, že konání jednotlivců na

jejich území nebude mít negativní vliv na svobodu ekonomických pohybů, anebo pokud ho bude mít či má, tak takový vliv musí vycházet z ospravedlňujících důvodů stanovených ve Smlouvě či Soudním dvorem.

S tím souvisejícím tématem je již zmiňovaný zásah státu do volné hospodářské soutěže na daném trhu zboží či služeb. Není nutné nijak dlouze připomínat, že myšlenka stojící za prvními zákony na ochranu hospodářské soutěže, tj. zejména americkým Sherman Actem, byla snaha o vymýcení kartelů a kartelového chování na trhu. Tato myšlenka byla postupně rozvíjena tak, že za protizákonné bylo prohlášeno i hospodářsky negativní chování podniku majícího výsadní postavení na trhu. Slovy předcházející judikatury ESD má takovýto podnik – dominance na trhu je presumována při podílu vyšším než 50 procent, přičemž obvykle stačí podíl 40procentní v kombinaci s dalšími tržními faktory – povinnost chovat se tak, aby dále nenarušoval hospodářskou soutěž. Samotné dominantní postavení není porušením unijního práva, ani práva členských států. Pokud by tomu tak bylo, tržní subjekty by byly zbytečně odrazovány od toho, aby se snažily o další rozvoj a dosažení významného tržního podílu, který může (ovšem ne vždy musí) přispět například k lepší ochraně zákazníků anebo lepší a efektivnější nabídce zboží nebo služeb. Dále je třeba připomenout, že v některých odvětvích, jako je například distribuce elektřiny, plynu či vody, mohou existovat tzv. přirozené monopoly, jejichž existenci se nelze, alespoň po jistou dobu, vyhnout, a ty tak byly automaticky považovány za rozporné s pravidly hospodářské soutěže.

Porušením práva tak v tomto ohledu je zneužití výsadního postavení na trhu. Takovéto zneužití může mít celou řadu podob od diskriminačních či predátorských cen až po odmítnutí poskytnout soutěžitelům přístup k výlučné komoditě či distribuční metodě (tzv. doktrína „essential facility“). Na rozdíl od volného pohybu služeb či porušení hospodářské soutěže formou kartelové dohody neexistuje na poli zneužití dominantního postavení žádný článek 36 SFEU, ani článek 101(3) SFEU, povolující chování rozpor-

¹ C-265/95, *Komise proti Francii*, ECR (1997) I-6959.

² C-112/00, *Schmidberger*, ECR (2000) I-5659.

né s literou Smlouvy o fungování Evropské unie ospravedlnit. Je ovšem pravda, že Soudní dvůr v minulosti rozhodl, například v případech jako *Wouters*³ či *Meca-Medina*,⁴ že i porušení článku 102 SFEU, tj. zneužití dominantního postavení na trhu, může být ospravedlněno na základě principu proporcionality. Takovéto případy jsou ovšem výjimečné. Je tomu tak proto, že strukturně je jakékoli zneužití dominantního postavení nutno považovat za závažnější narušení hospodářské soutěže než porušení článků 101 SFEU, snad jen s výjimkou kartelových dohod obsahujících tzv. „hard core“ omezení (ovšem i v jejich případě se dá tvrdit, že riziko narušení tržní soutěže je sníženo tím, že jakékoli takové dohody se musejí zúčastnit alespoň dva subjekty, které mohou od původní dohody odstoupit a začít znovu konkurenčně bojovat).

Tržní role státu

Jak již bylo zmíněno, role státu je v tomto ohledu dvojaká. Stát působí jednak jako tržní zákonodárce, jednak jako tržní subjekt, ať už přímo prostřednictvím státních podniků či státních účastí v „soukromých“ podnicích anebo udělováním nejrůznějších forem a typů tržních výsad a zvláštních práv. Toto chování státu se snaží na unijní úrovni, mimo jiné, legislativně podchytit ustanovení článku 106 (1) SFEU, kterému se bude primárně věnovat tento článek. Článek 106 (1) SFEU spadá do roviny ustanovení, která regulují státní tržní intervence. Do stejné skupiny patří i ustanovení článku 106(2) SFEU, článek 4(3) SEU (v kombinaci s ustanoveními regulujícími volné pohyby či vlastní hospodářskou soutěž) a zejména pak právo státních podpor vycházející z článků 107 až 109 SFEU. V ideálním světě by platilo, že hospodářská soutěž je plně volná a o vítězi rozhodují tržní a ekonomické schopnosti ve spojení s finančními prostředky a dalšími hodnotami, kterými každý tržní subjekt disponuje. Tento ideální svět ovšem nebere v úvahu, že volná hospodářská soutěž a obecně tržní ekonomika vytváří negativní externality, které musí státy do jisté míry korigovat tak, aby byly ochráněny zaměstnanost, postavení zákazníků jako slabších stran v daném smluvním vztahu či státní hospodářství jako takové.

Dále je třeba mít na paměti, že stát si může chtít zachovat některé ekonomické komodity, jako například nerostné zdroje či distribuční sítě pod svou přímou či nepřímou kontrolou, a jejich využívání podřídí získání příslušné licence. Totéž může platit o provozování některých typů služeb jako například výroby léčiv či alkoholu. Ve všech těchto případech je možné považovat

tržní zásah státu za legitimní, pokud splňuje podmínky stanovené národní a evropskou legislativou a předcházejících rozhodnutí Soudního dvora, zejména pak podmínky vhodnosti a přiměřenosti.

Vlastní článek 106(1) zakazuje členským státům udělovat tržním subjektům výlučná či zvláštní práva, která by byla rozporná s ustanoveními o hospodářské soutěži, tedy zejména články 101 a 102 SFEU. Článek 106(1) SFEU je tak článkem převodním, jehož uplatnění závisí na možnosti aplikace dalších článků Smlouvy. Osoba dovolávající se jeho porušení musí dokázat, že svěřená práva nějakým způsobem narušují hospodářskou soutěž. To z důkazního hlediska znamená, že žalující strana se musí vydat dvojitou cestou, jednak prokázat, že svěřená práva je možné považovat za zvláštní či výlučná, jednak že ona samotná či jejich výkon jsou rozporná s článkem 101 anebo 102 SFEU, či dokonce oběma z nich. Podobně jako v diskutovaném případě dominantního postavení a jeho zneužití samotné udělení exkluzivních práv nemusí být považováno za rozporné se Smlouvou o fungování EU. Existence jednoho ze zmíněných ekonomických či sociálních důvodů může mít za následek, že členský stát má právo či je dokonce prakticky nucen v dané hospodářské oblasti volnou soutěž omezit anebo úplně vyloučit.

Článek 106(1) SFEU je tak regulačním nástrojem v rukách členských států, který při správném „dávkování“ může zabraňovat negativním tržním externalitám a podporovat snahu o sociální rozvoj některých ekonomických sektorů, zejména těch, ve kterých by bylo bez státní podpory, zde v podobě exkluzivních práv, velmi těžké či hospodářsky neschůdné působit. Ochrana v podobě exkluzivních práv může zajistit klid a prostředky na rozvoj daného sektoru, který může být napojen na jiný sektor, který je méně náročný na vstupní kapitál a následnou údržbu. Typickým příkladem je sektor poštovní, který sestává z dnes stále atraktivního sektoru doručování zboží a dalších podobných zásilek a sektoru doručování běžných dopisů a psaní, který trpí v konkurenci moderních bezdrátových technologií. Druhý jmenovaný sektor je ovšem potřeba zachovat, protože mnohé úřední dokumenty stále musejí být doručovány v písemné, nikoli elektronické, podobě, a část obyvatelstva na tento způsob doručování spoléhá jako na základní komunikační prostředek, ačkoli se postupně přezívá. Udělení exkluzivní, často dotované licence, je pak většinou jediným

³ C-309/99, *Wouters*, ECR (2002) I-1577.

⁴ T-313/02, *Meca-Medina*, ECR (2004) II-3291.

způsobem, jak existenci podobného relativně nelukrativního sektoru zachovat.

Případ DEI

Tento článek poukazuje na několik případů aplikace článku 106 (1) SFEU v kombinaci s články SFEU na ochranu hospodářské soutěže. Vycházejí při tom z recentního rozhodnutí Soudního dvora ve věci DEI („Řecký lignit“),⁵ jehož skutkový stav je třeba stručně vyložit, neboť bude rozhodující pro správné pochopení závěrů, k nimž Soudní dvůr v tomto případě dospěl. DEI, neboli Dimosia Epicheirisi Ilektrismou, bylo založeno v roce 1950 jako státní podnik pro těžbu a zpracování lignitu, minerálu, který se používá v tepelných elektrárnách a jehož je Řecko po Německu druhým největším producentem v rámci Evropské unie.⁶ V roce 1996 byl státní podnik DEI přetransformován na akciovou společnost, která byla následně kótována na burze.⁷ Podobně jako v případě ostatních kótovaných společností musela být alespoň určitá část akcií DEI vlastněna soukromými investory, resp. veřejností.

Z tohoto důvodu byl v roce 2001 podíl řeckého státu v rámci DEI snížen na 51,12 procenta, řecký stát vlastní tento podíl v nezměněné výši dodnes. DEI byla jako původně státnímu podniku svěřena výlučná práva těžby a zpracování lignitu a zároveň exkluzivního přístupu k jejich dodávce řeckým elektrárnám, které nezpracovávají žádný jiný materiál než právě lignit. Je tak možné konstatovat, že DEI mělo výlučný přístup jak k rezervám zdroje svého podnikání, tak k downstreamovému trhu jeho zpracování. Ovšem řecký trh s elektřinou musel být otevřen volné soutěži na základě unijní směrnice 96/92,⁸ jejímž cílem je zvýšení konkurence na evropském trhu s elektřinou a z toho vycházející snížení cen této komodity pro konečné spotřebitele. Řecko na tuto směrnici reagovalo zavedením státního regulačního programu, který měl k takovému tržnímu otevření vést.⁹ Ovšem k plnohodnotnému otevření řeckého trhu z faktického hlediska nikdy nedošlo právě z důvodu existence výsadního postavení DEI na trhu. V roce 2003 obdržela Evropská komise stížnost na existenci lignitového quasimonopolu DEI na řeckém trhu.¹⁰

Stížnost byla následována relativně dlouhou písemnou výměnou názorů mezi řeckým státem a Evropskou komisí. Názor Komise byl takový, že Řecko svými předcházejícími právními kroky umožnilo DEI vytvořit si na trhu v podstatě neotřesitelnou pozici.¹¹ Ačkoli se ostatní těžbařské společnosti mohly ucházet o licence na řeckém trhu, DEI měl být státem garantován

přístup k největším lignitovým ložiskům v zemi a jejich nerušené využívání. Podle následného rozhodnutí Komise vedlo zvýhodnění DEI, v podstatě státního operátora, k tomu, že na řeckém lignitovém trhu nebyly zajištěny rovné příležitosti všem subjektům, a tím pádem porušen článek 106(1) SFEU ve spojitosti s článkem 102 SFEU.¹² Řecko se proti tomuto rozhodnutí odvolalo k Soudnímu dvoru, neboť namítalo, že pouhá existence ztížené možnosti přístupu na trh nemůže být považována za rozpornou s unijním právem.

ESD a státní monopoly

V této souvislosti je možné konstatovat, že přístup Soudního dvora k existenci státních monopolů se v průběhu existence SDEU vyvíjel. Tento vývoj byl poplatný rozvoji vlastní unijní integrace a spolu s ním přijímané legislativy vedoucí k uvolnění mnoha trhů, které byly dříve v rukou tzv. přirozených (státních) monopolů, jako například telefonní služby, dodávka elektřiny či plynu. Soudní dvůr v několika svých rozhodnutích potvrdil, že dřívější článek 31 SES, který ukládal členským státům povinnost konat tak, aby postupně odstraňovaly existující monopoly, se týká pouze monopolů v oblasti volného pohybu zboží.¹³ Ač bylo možné tento výklad článku 31 SES považovat za spíše neorganický, teoreticky byl správný, neboť článek 31 SES byl skutečně zařazen mezi ustanovení o volném pohybu zboží. Z těchto rozhodnutí pak vyplynulo, že monopolní struktury v oblasti služeb budou muset být odstraněny jiným způsobem, buď legislativně anebo soudní cestou vedoucí přes obecné články Smlouvy týkající se dané oblasti, zejména služeb, tj. ustanovení článku 56, 101, 102 a 106 SFEU.

V poslední době pak Soudní dvůr vymezil i hranice legální existence monopolistických struktur či státních podniků v některých oblastech, které nejsou na unijní úrovni harmonizovány a na jejichž poli je členským státům stále garantována jistá míra regulatorní volnosti, jako například herní průmysl. Soudní dvůr naposledy rozhodl ve věci *Stanleybet*, že státní herní monopoly mohou existovat pouze v případě, že je jejich existence vynucena nutností předcházet negativním projevům hraní na spotřebitelském

⁵ T-169/08, *DEI*, ECR (2012) dosud nepublikováno.

⁶ *DEI*, op. cit., § 1.

⁷ *DEI*, op. cit., § 2.

⁸ *DEI*, op. cit., § 9.

⁹ *DEI*, op. cit., § 13.

¹⁰ *DEI*, op. cit., § 15.

¹¹ *DEI*, op. cit., § 17.

¹² *DEI*, op. cit., § 24.

¹³ C-189/95, *Franzén*, ECR (1997) I-05909.

trhu a zároveň jen jsou-li takovéto státní monopoly pod efektivní a přísnou kontrolou státních orgánů.¹⁴ Není jisté bez zajímavosti, že případ *Stanleybet* se týká řeckého monopolního provozovatele v oblasti loterií a sázek. Je pak otázkou, zda je možné závěry učiněné v rozhodnutí *Stanleybet* zobecnit a uplatnit na jakékoli monopolistické struktury na evropských trzích. Dle názoru autora by tomu tak být mohlo, protože existence monopolů je ve své podstatě rozporná s myšlenkou neomezeného volného pohybu na evropských trzích a monopoly by tak měly být povoleny pouze v extrémních situacích, jejichž existence je vynucena tržními nerovnováhami, které nelze překlenout jiným způsobem.

Z vlastního případu *DEI* se pak podává další klíčová otázka, kterou musel Soudní dvůr vyřešit, a to zda lze za rozpornou s unijním právem považovat samotnou skutečnost, že nemonopolní operátoři mají značně ztížený přístup na daných trh, přesto vstup nového subjektu na trh není nemožný. Tato otázka se týká hranice praktické působnosti článku 106 SFEU a obecně unijního práva. Mělo by unijní právo zajišťovat podnikatelským subjektům volný pohyb jimi vyráběných či poskytovaných ekonomických statků ad extremit, tj. mělo by jim laicky řečeno umetat cestičku k velmi snadnému, ničím neomezenému, přístupu na daný trh, anebo je stále nutno počítat s překážkami v podobě vstupního kapitálu, existujících tržních struktur a zákaznických návyků. Realita je taková, že cílem unijního práva musí být zajištění rovné možnosti přístupu na trh ovšem s tím, že v rámci hospodářské soutěže musí nově vstupující subjekt počítat s tím, že se bude muset vyrovnat s jistými nástrahami svého vstupu na trh, včetně nutnosti vynaložit jisté, zejména finanční, úsilí. V opačném případě by unijní právo aspirovalo na odstranění volné ruky trhu, a tím by se stávalo ještě daleko více regulatorní a naddimenzované.

Ve svém rozhodnutí ve věci *DEI* Soudní dvůr zmiňuje řadu případů týkajících se aplikace článků 106 a 102 SFEU, které je zde třeba zmínit v souvislosti s otázkou nemožnosti vstupu konkurentů státního quasimonopolu na trh a souladnosti tohoto jevu s unijním právem. Prvním z těchto případů je rozhodnutí ve věci *Raso*.¹⁵ V tomto případě Soudní dvůr konstatoval, že za porušení článků 106 a 102 SFEU je nutné považovat faktický stav, kdy jsou ekonomickému subjektu svěřena výlučná práva v určitém hospodářském sektoru tak, že jejich vlastní výkon nutně vede k jejich zneužití. Tento obecný závěr, který je na první pohled možné považovat za vágní, byl dále rozvinut v pozdějších rozhodnutích. Z těch se podává, jak bude detailně vloženo níže, že samotná existence tržních výhod

na základě svěřených výlučných či zvláštních práv není rozporná s právem EU. Podobně jako v případě článku 102 SFEU je vyžadováno zneužití těchto práv na úkor spotřebitelů či vlastní hospodářské soutěže. Společná aplikace článků 106 a 102 SFEU dodává zneužití dominantního postavení nový rozměr, a tím je právě působení státu, v podobě jeho působení na osobu v dominantním postavení, které ji nutí či nabádá toto postavení zneužít.

Stávající judikatura

V případě *Raso* byla za zneužití dominantního postavení uznána situace konfliktu zájmů, neboť státnímu provozovateli přístavů bylo svěřeno nejen výlučné právo zajišťovat pracovní sílu pro osoby autorizované v těchto přístavech působit, ale zároveň mu bylo umožněno s autorizovanými osobami soutěžit,¹⁶ což státnímu provozovateli garantovalo nepřímou kontrolu trhu. Bylo tak jen logické, že státní provozovatel za účelem posílení vlastního ekonomického postavení na trhu bude podvědomě veden k tomu, aby zneužil svých exkluzivních práv na úkor ostatních tržních hráčů.

Obdobně Soudní dvůr přistoupil i k řešení případu *MOTOE*.¹⁷ V jeho rámci bylo subjektu svěřeno nejen výlučné právo organizovat motoristické soutěže, ale zároveň i právo tyto soutěže komerčně využívat k vlastnímu zisku.¹⁸ Právo organizace zahrnovalo i právo stanovovat standardy, kterými se budou muset řídit ostatní subjekty zabývající se komercí v souvislosti s motoristickými soutěžemi. Podobně jako v případě *Raso*, i v případě *MOTOE* tak byla držitel exkluzivních práv svěřena efektivní kontrola celého trhu, neboť tento subjekt v podstatě rozhodoval o tom, komu bude umožněn přístup na trh, na kterém se sám podílel jako soutěžitel. I v tomto případě je tak možné konstatovat, že *MOTOE* bylo motivováno k tomu, aby své výsadní postavení na trhu zneužilo k vlastnímu prospěchu, na úkor ostatních soutěžitelů a konečně i spotřebitelů.

Na rozhodnutí ve věci *MOTOE* navázalo rozhodnutí v případě *Hoefner a Elser*.¹⁹ To se týkalo německé legislativy svěřující státním agenturám právo výlučně zprostředkovávat kontakt mezi zaměstnanci a zaměstnavateli na německém státním území.²⁰ Pánové *Hoefner a Elser*

¹⁴ Spojené případy C-186/11 a C-209/11, *Stanleybet*, ECR (2013), dosud nepublikováno.

¹⁵ C-163/96, *Raso*, ECR (1998) I-533.

¹⁶ *Raso*, op. cit.

¹⁷ C-49/07, *MOTOE*, ECR (2008) I-4863.

¹⁸ *MOTOE*, op. cit.

¹⁹ C-41/90, *Hoefner a Elser*, ECR (1991) I-1979.

²⁰ *Hoefner a Elser*, op. cit.

této právní konstrukci namítli, že osoby soukromého práva by tuto činnost mohly vykonávat daleko efektivněji a zejména v daleko širší míře. Soudní dvůr ve svém rozhodnutí uznal, že za zneužití dominantního postavení je možné na základě článků 106 a 102 SFEU považovat i situaci, kdy není držitel výlučných práv schopen uspokojit poptávku po jeho službách vzhledem ke své omezené kapacitě.²¹ Soudní dvůr tak poprvé prolomil bariéru právních omezení, jako například výše uvedeného práva kontroly trhu prostřednictvím regulace vydávané držitelem výlučných práv, a poukázal na to, že omezení trhu může mít i ekonomickou podobu. Je nezpochybnitelné, že neschopnost uspokojit poptávku vede k narušení hospodářské soutěže a poukazuje na skutečnost, že existence výlučných práv je kontraproduktivní. Tento závěr je pak nepřímo rozvinut v již zmíněném rozhodnutí *Stanleybet*, které vyžaduje ospravedlnění státního zásahu na trhu v podobě udělení výlučných práv nutností řešit určitý ekonomický či společenský problém, nikoli pouhou výhodností dané konstrukce pro stát či vlastního monopolistického provozovatele.

Soudní dvůr v případě *DEI* pak zmiňuje ještě další tři klíčová rozhodnutí vycházející z kombinované aplikace článků 106 a 102 SFEU, a to rozhodnutí ve věcech *Job Centre*,²² *Merci convenzionali di Genova*²³ a *GB-Inno-BM*.²⁴ Rozhodnutí *Job Centre* potvrzuje závěry učiněné v rozhodnutí *Hoefner a Elser*. Unijní právo zakazuje zachování výlučných práv, která vedou k nedostatečnému uspokojení poptávky na daném trhu.²⁵ Logickým důsledkem takového rozhodnutí pak je otevření daného trhu konkurenci ve snaze poptávku uspokojit. Otevření konkurenci samozřejmě zahrnuje i zajištění přístupu tržních subjektů z jiných členských států na nově otevřený trh, a to za nediskriminačních a transparentních podmínek. V případě *Merci* Soudní dvůr odsoudil státní legislativu, která svěřovala výlučná práva na nakládku a vykládku zboží v přístavech polostátnímu podniku.²⁶ Tento podnik byl oprávněn sám stanovovat ceny svých služeb a zároveň nutit uživatele jemu svěřených přístavů odebírat služby, které tito vůbec nepotřebovali, protože tyto služby byly součástí jím nabízeného balíčku.

V případě *GB-Inno-BM* pak bylo svěřeno státnímu monopolu v oblasti telekomunikací právo rozhodovat o přístupu ostatních operátorů ke komunikačním přípojkám nutným pro jejich činnost v této oblasti.²⁷ Podobně jako v předcházejících rozhodnutích i případ *GB-Inno-BM* poukazuje na rozpornost výlučných práv, která vedou k eliminaci tržní konkurence, kdy je monopolní provozovatel postaven do pozice strážce vstupní brány na trh.

Výše uvedené případy je možné shrnout tak, že článek 106 SFEU je porušen v kombinaci s článkem 102 SFEU ve dvou základních případech. Buď pokud udělení výlučných práv vede k situaci konfliktu zájmů, tj. držitel výlučných práv je nejen tržním subjektem, ale zároveň, alespoň do určité míry, jeho regulátorem, anebo pokud jeho působení není dostatečné pro uspokojení poptávky na trhu. Ačkoli je pro doložení porušení výše uvedených článků dostačující, že je držitel výlučných práv postaven do pozice, kdy takřkajíc nemůže jinak než zneužít své dominantní postavení, zneužití je stále vyžadováno a udělení výlučných práv jako takových porušením unijního práva není.

Rozhodnutí ve věci DEI

Ve vlastním případě T-169/08, *DEI*, týkajícím se řeckého monopolu na zpracování lignitu, obecný soud rozhodl, že *DEI* a *Řecko* nejednaly v rozporu s ustanoveními článků 106 a 102 SFEU.²⁸ Obecný soud přisvědčil své předcházející judikatuře, když konstatoval, že pouhá ztížená možnost přístupu na trh není zneužitím dominantního postavení, které se *DEI* jako faktickému monopolu na lignitovém trhu dostalo svěřením výlučných práv těžby a dalšího zpracování. Jinými slovy zachování dříve existujícího monopolu jako jednoho z účastníků nově otevřeného trhu je samozřejmě faktickou překážkou vstupu na trh, ovšem překážkou, se kterou se musí na trhu dříve podřízenému monopolistické struktuře počítat a která tak nedává vzniknout diskriminačnímu rozložení tržních sil ve smyslu předcházející judikatury.²⁹ Na druhou stranu je nutné chování dřívějšího monopolu nadále monitorovat a zajistit, aby své stále silné postavení na trhu nezneužíval.

Závěr

Společnou aplikací článků 106 a 102 SFEU se Smlouva a ji dále vykládající Soudní dvůr snaží předejít, či alespoň následně potrestat, nelegální zásahy členských států na volně fungujících trzích. Činit je tak v dnešní době zejména třeba na trzích, které byly dříve monopolistické a dnes je bývalý monopol jedním z klíčových

²¹ *Höfner a Elser*, op. cit.

²² C-55/96, *Job Centre*, ECR (1997) I-7119.

²³ C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova*, ECR (1991) I-5889.

²⁴ C-18/88, *GB-Inno-BM*, ECR (1991), I-5941.

²⁵ *Job Centre*, op. cit.

²⁶ *Merci*, op. cit.

²⁷ *GB-Inno-BM*, op. cit.

²⁸ *DEI*, op. cit., § 89.

²⁹ *DEI*, op. cit., § 90.